

Quick scan flora en fauna

Hoogeveenseweg 11/11a te Benthuisen

In opdracht van: Cumela Advies

12 september 2016

Colofon

© 2016 Laneco / Cumela Advies

Tekst en samenstelling: Ing. T. Brouwer

Projectleiding: Ir. D. van Pijkeren

Eindverantwoordelijk: Ir. D. van Pijkeren

Met medewerking van: -

Projectnummer: 14.15.01

In opdracht van: Cumela Advies

Wijze van citeren: Brouwer, T., 2016. Quick scan flora en fauna Hoogeveenseweg 11/11a te Benthuisen. Laneco, Ede.

Contact: Laneco
Mastbos 25
6718 HA Ede
www.laneco.nl

Laneco is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus, brancheorganisatie voor kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging.

Niets uit dit rapport mag worden verveelvoudigd, gewijzigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van scanning, internet, druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en Laneco noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Laneco is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Laneco. De opdrachtgever vrijwaart Laneco voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

INHOUD

1	INLEIDING	5
1.1	AANLEIDING	5
1.2	GEBIEDSBESCHRIJVING EN BEOOGDE INGEPEN	5
2	WETTELIJK KADER.....	8
2.1	GEBIEDSBESCHERMING.....	8
2.2	FLORA- EN FAUNAWET.....	8
3	TOETSING	11
3.1	ONDERZOEKSMETHODIEK.....	11
3.2	GEBIEDSBESCHERMING	11
3.3	SOORTENBESCHERMING	12
4	CONCLUSIE	19
4.1	GEBIEDSBESCHERMING.....	19
4.2	SOORTENBESCHERMING	20
4.3	CONSEQUENTIES.....	20
4.4	AANBEVELINGEN.....	21
BIJLAGE 1	LITERATUURLIJST.....	22

1 INLEIDING

1.1 AANLEIDING

Ten oosten van Benthuisen (gemeente Alphen aan den Rijn) is op een perceel aan de Hoozeveenseweg de uitbreiding van een ondersteunend agrarisch bedrijf voorzien. Om deze uitbreiding mogelijk te maken is een bestemmingsplanwijziging noodzakelijk. Een van de haalbaarheidsstudies die hiervoor dient te worden uitgevoerd, is toetsing aan de natuurwet- en regelgeving.

Ligging en begrenzing (rode lijn) plangebied (luchtfoto: Google Earth).

Voorliggend onderzoek is een quick scan waarin op basis van een gebiedsanalyse (ruimtelijk ecologisch), beschikbare soortgegevens en een eenmalige veldverkenning, uitspraken worden gedaan over de geschiktheid voor beschermde plant- en diersoorten en de verwachte effecten op deze soorten. Dit resulteert in conclusies en aanbevelingen.

Deze quick scan is uitgevoerd op basis van de momenteel geldende uitwerking en interpretatie van beleid en wetgeving.

1.2 GEBIEDSBESCHRIJVING EN BEOOGDE INGREPEN

Het plangebied ligt in het buitengebied van Benthuisen (gemeente Alphen aan den Rijn, provincie Zuid-Holland) en wordt grofweg begrensd door de Hoozeveenseweg aan de noordkant, natuur- en recreatiegebied Bentwoud aan de oost- en zuidkant en de Benthorn aan de westkant. Ten oosten ligt een in 2011 geopende golfbaan dat eveneens onderdeel uitmaakt van het Bentwoud. Aan de noordkant van het plangebied ligt de provinciale weg N209/Hoozeveenseweg, ten noorden van deze weg ligt open agrarisch

gebied. Ten westen van het plangebied ligt een hogesnelheidslijn en verder westelijk ligt de bebouwde kom van Benthuisen. In de omgeving van het plangebied zijn geen oudere doorgaande boomstructuren aanwezig. De begroeiing in het Bentwoud is nog erg jong; de eerste bomen zijn geplant in 2009.

Het plangebied bestaat uit een weiland, een geitenweitje en bebouwing in de vorm van een woonhuis en enkele losse en geschakelde schuren. Het plangebied wordt ontsloten door een betonpad. Centraal door het plangebied, evenwijdig aan het betonpad, en aan de zuidkant van het weiland ligt een circa twee meter brede greppel/zinkslot. Deze watergang staat de grootste tijd van het jaar droog en de pvc afwateringsbuis heeft een te kleine diameter, waardoor deze is dichtgeslibd. Hierdoor staat de watergang niet in verbinding met andere watergangen. De sloten hebben een normprofiel met steile taluds en watervegetatie is nauwelijks aanwezig. Aan de noordkant van het plangebied staat twee bomen met een doorsnede van 30 – 40 cm en enkele coniferen. Aan de noordoostkant staat aan de rand van het perceel langs de sloot een elzensingel. Rondom de woning staan enkele solitaire bomen en boomgroepjes. Ter hoogte van de woning en het geitenweitje staat langs het betonpad een coniferen- en buxushaag.

Indrukken van het plangebied (foto's: Laneco)

Binnen het plangebied is uitbreiding van een loonwerk bedrijf voorzien. Bij deze uitbreiding is nieuwbouw voorzien op het geitenweitje en het driehoekige weiland langs de Benthorn. Om deze uitbreiding mogelijk te maken is een bestemmingsplanwijziging noodzakelijk (zie voorontwerp bestemmingsplan op de volgende bladzijde).

2 WETTELIJK KADER

2.1 GEBIEDSBESCHERMING

2.1.1 *Natuurbeschermingswet 1998*

Natuurgebieden of andere gebieden die belangrijk zijn voor flora en fauna kunnen op basis van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn worden aangemerkt als speciale beschermingszones (SBZ's) in het kader van Natura 2000. De verplichtingen uit de Vogel- en Habitatrichtlijn zijn in Nederland opgenomen in de nieuwe Natuurbeschermingswet 1998 die per 1 oktober 2005 van kracht is geworden. Hierin zijn de reeds bestaande natuurmonumenten al eerder opgenomen. Het is verboden projecten of andere handelingen te realiseren of te verrichten die, gelet op de instandhoudingsdoelstelling, de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten kunnen verslechteren, of een verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen.

2.1.2 *Ecologische hoofdstructuur / Natuurnetwerk Nederland*

Een andere vorm van gebiedsbescherming komt voort uit aanwijzing van een gebied als Ecologische Hoofdstructuur (EHS)/Natuurnetwerk Nederland (NNN). Voor dergelijke gebieden geldt dat het natuurbelang prioriteit heeft en dat andere activiteiten niet mogen leiden tot frustratie van de natuurdoelen. Anders dan bij gebieds- en soortenbescherming is de status als EHS/NNN niet verankerd in de natuurwetgeving, maar dient het belang in de planologische afweging een rol te spelen. Dit valt onder de verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag.

Naast de EHS/NNN heeft de provincie Zuid-Holland ook gebieden aangewezen die planologische zijn beschermd:

- belangrijke weidevogelgebieden;
- karakteristieke landschapselementen ;
- strategische reservering natuur.

Bij ingrepen in gebieden die deze bescherming genieten moet compensatie plaatsvinden.

2.2 FLORA- EN FAUNAWET

2.2.1 *Wettelijk kader*

Soortenbescherming is altijd aan de orde. Hiervoor is de Flora- en faunawet bepalend. De Flora- en faunawet is gericht op het duurzaam in stand houden van soorten in hun natuurlijk leefgebied. Deze wet heeft de beschermingsregels, zoals die ook in de

Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zijn opgenomen, overgenomen en voor de Nederlandse situatie toegepast.

Deze bescherming is als volgt in de Flora- en faunawet opgenomen:

- Artikel 8: het is verboden beschermde plantensoorten te plukken, verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen;
- Artikel 9: het is verboden beschermde diersoorten te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen;
- Artikel 10: het is verboden beschermde diersoorten opzettelijk te verontrusten;
- Artikel 11: Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfsplaatsen van beschermde diersoorten te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren;
- Artikel 12: Het is verboden eieren van beschermde diersoorten te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen;
- Artikel 13: Het is verboden planten of producten van planten, of dieren dan wel eieren, nesten of producten van dieren, behorende tot een beschermde inheemse of beschermde uitheemse plantensoort onderscheidenlijk een beschermde inheemse of beschermde uitheemse diersoort te koop te vragen, te kopen of te verwerven, ten verkoop voorhanden of in voorraad te hebben, te verkopen of ten verkoop aan te bieden, te vervoeren, ten vervoer aan te bieden, af te leveren, te gebruiken voor commercieel gewin, te huren of te verhuren, te ruilen of in ruil aan te bieden, uit te wisselen of tentoon te stellen voor handelsdoeleinden, binnen of buiten het grondgebied van Nederland te brengen of onder zich te hebben.

2.2.2 Procedurele gevolgen

De procedurele consequenties zijn afhankelijk van de soorten die door de ingreep worden beïnvloed. Kortweg kunnen er drie beschermingsregimes worden onderscheiden:

- beschermingscategorie 1:
Een groot aantal beschermde soorten is in Nederland algemeen voorkomend. Denk daarbij aan soorten zoals konijn, veldmuis, egel, ree, bruine kikker en kleine watersalamander. Op basis van het Besluit vrijstelling beschermde diersoorten uit de Flora- en faunawet mogen ruimtelijke ingrepen worden uitgevoerd die tot effect hebben dat de verblijfplaatsen van deze soorten worden aangetast.
- beschermingscategorie 2:
Voor beschermde soorten die niet zo algemeen zijn en dus extra aandacht verdienen (bijvoorbeeld eekhoorn, steenmarter en wild zwijn), geldt de vrijstelling alleen als er een goedgekeurde gedragscode is. Organisaties die geen gedragscode hebben moeten, voor ingrepen die leiden tot verstoring of aantasting van deze soorten, een ontheffing aan te vragen.
- beschermingscategorie 3:

Voor ongeveer honderd zeldzame soorten (o.a. das, boommarter) geldt géén vrijstelling als het gaat om ruimtelijke ingrepen. Dan is meestal een ontheffing van het ministerie van EZ nodig, met uitgebreide toetsing.

Als een ruimtelijke ingreep rechtstreeks kan leiden tot verstoring of vernietiging van bepaalde beschermde soorten of hun leefgebied, kan het project in strijd zijn met de Flora- en faunawet. Afhankelijk van de ingreep en de soort kan dan een ontheffing noodzakelijk zijn. Ontheffingen worden slechts verleend wanneer er geen andere bevredigende oplossing voor de ingreep bestaat, de ingreep vanwege dwingende redenen van groot openbaar belang dient plaats te vinden en de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in gevaar komt. Vaak worden hierbij mitigerende en compenserende maatregelen gevraagd.

Uit uitspraken van de Raad van State blijkt dat volgens Europese richtlijnen (Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn) het verlenen van een ontheffing voor vogels en soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn alleen mogelijk is onder een beperkt aantal voorwaarden. Ontheffingen van de Flora- en faunawet worden alleen verleend als de volgende voorwaarden van toepassing zijn:

Alle soorten:

- Er zijn geen alternatieven;
- Het duurzaam voortbestaan van de populatie is niet in het geding.

Voor soorten van Tabel 2 en 3 van de Flora- en faunawet:

- Er is sprake van een bij de wet genoemd belang.

Voor soorten van Bijlage IV van de Habitatrichtlijn:

- Ter bescherming van de wilde flora en fauna en instandhouding van natuurlijke habitats;
- De volksgezondheid, de openbare veiligheid in het geding is;
- Andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten.

Voor vogels gelden voorwaarden uit de Vogelrichtlijn:

- De volksgezondheid en de openbare veiligheid in het geding is;
- Veiligheid van het luchtverkeer in het geding is;
- Ter bescherming van flora en fauna.

Uit een uitspraak van Raad van State (juli 2012) blijkt dat in alle gevallen dat het overtreden van de artikelen 10 en 11 van de Flora- en faunawet niet kan worden voorkomen door mitigatie, bij het ministerie een ontheffing van de Flora- en faunawet moet worden aangevraagd.

Artikel 2 van de Flora- en faunawet is een zorgplichtbepaling. Iedereen dient voldoende zorg in acht te nemen voor de in het wild levende dieren en hun leefomgeving.

3 TOETSING

3.1 ONDERZOEKSMETHODIEK

Via Natuurloket (www.natuurloket.nl) kan een indicatie worden verkregen van de beschikbaarheid van soortengegevens. De gegevens geven echter alleen een indicatie. Daarom is besloten geen aanvullende gegevens op te vragen maar het onderzoek vooral te baseren op de biotoopinschatting door een ecooloog.

Bij het opstellen van de quick scan flora en fauna is verder gebruik gemaakt van bestaande atlasgegevens zoals uit de Atlas van de Nederlandse zoogdieren (Broekhuizen *et al.*, 1992), de Atlas van Nederlandse vleermuizen (Limpens *et al.*, 1997), Amfibieën en reptielen van Nederland (Creemers en Van Delft, 2009) en andere beschikbare bronnen voor verspreidingsgegevens. De meeste gegevens zijn globale verspreidingsgegevens. Bijlage 1 vermeldt de geraadpleegde bronnen.

Op 27 januari 2016 heeft ecooloog T. Brouwer van Laneco het gebied en de directe omgeving verkend. Doel van deze veldverkenning was om een indruk te krijgen van de biotopen ter plaatse en de geschiktheid voor de verschillende soortgroepen te beoordelen. Het veldbezoek heeft nadrukkelijk niet de status van een volledige veldinventarisatie; het eenmalige veldbezoek geeft slechts een globaal beeld van aanwezige soorten en habitats op basis van een momentopname.

3.2 GEBIEDSBESCHERMING

3.2.1 Natuurbeschermingswet 1998

- Het plangebied te Benthuisen ligt op circa 4 kilometer ten zuidoosten van het Natura 2000-gebied 'De Wilck'. Het gecultiveerde plangebied heeft geen enkele relatie met dit Natura 2000-gebied. De beoogde werkzaamheden bestaan uit de beperkte uitbreiding van een agrarisch bedrijf in de vorm van nieuwbouw op een intensief gebruikt weiland en het verleggen van een watergang. De werkzaamheden zullen slechts een lokaal effect hebben. Externe effecten van de werkzaamheden, zoals geluid, licht, menselijke aanwezigheid, trilling, stikstof/ammoniak, op de omliggende Natura 2000-gebieden kunnen gezien de afstand en de tussenliggende elementen worden uitgesloten. Ook is er ten opzichte van de uitgangssituatie geen toename in verkeersintensiteit of andere activiteiten te verwachten. De beoogde ontwikkeling is gericht op het optimaliseren van de bedrijfslocatie aan de Hogeveenseweg ofwel het 'verplaatsen' van de activiteiten van de Benthorn naar onderhavige locatie. Echter, omdat onder de Natuurbeschermingswet 1998 deze ontwikkeling gezien moet worden als een nieuwe ontwikkeling, zijn de nieuwe verkeersaantallen door Cumela Advies in het programma Aerius getoetst (zie separate bijlage). Cumela Advies meldt bij deze berekeningen dat de toename van stikstof op Natura2000 gebied onder de 0,05 mol/ha/jaar (laagst meetbare waarde)

blijft, waardoor geen sprake is van een overschrijding van de drempelwaarde. De ontwikkeling is daarmee vergunnings- en meldingsvrij omdat er geen meetbaar effect optreedt. Langs de watergang kan een glooiende, natuurvriendelijke (plas/dras) oever worden gerealiseerd.

3.2.2 Ecologische hoofdstructuur / Natuurnetwerk Nederland

Het plangebied ligt niet in of direct nabij de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) / Natuurnetwerk Nederland (NNN). Het dichtstbijzijnde EHS/NNN-gebied, ligt op ruim 3 kilometer ten zuidoosten van het plangebied. De beoogde werkzaamheden bestaan uit de beperkte uitbreiding van een loonwerk bedrijf in de vorm van nieuwbouw op een intensief gebruikt weiland en het verleggen van een watergang en zullen daarom slechts een lokaal effect hebben. Door het uitvoeren van de werkzaamheden gaat geen oppervlakte aan EHS/NNN verloren. Gezien de afstand en de beperkte en lokale aard van de ingreep kunnen negatieve effecten op de EHS/NNN worden uitgesloten.

Het plangebied valt ook niet binnen een ander gebied dat planologisch is beschermd, zoals belangrijk weidevogelgebied of strategische reservering natuur. Ook liggen er binnen het plangebied geen karakteristieke landschapselementen. Door het uitvoeren van de werkzaamheden worden geen andere planologische beschermde gebieden of elementen aangetast.

3.3 SOORTENBESCHERMING

In het kader van de Flora- en faunawet moet worden getoetst of er ter plaatse van de ruimtelijke ingrepen sprake is/kan zijn van negatieve effecten op beschermde planten en dieren. De beoogde ontwikkeling kan (indirecte) aantasting of verstoring van verblijfplaatsen en leefgebied tot gevolg hebben.

3.3.1 Vaatplanten

Uit de omgeving van het plangebied is onder andere het voorkomen bekend van de strikt beschermde soorten brede orchis (*Dactylorhiza majalis* subsp. *majalis*), gele helmblom (*Pseudofumaria lutea*), rietorchis (*Dactylorhiza majalis* subsp. *praetermissa*), steenbreekvaren (*Asplenium trichomanes*), tongvaren (*Asplenium scolopendrium*) en waterdrieblad (*Menyanthes trifoliata*) (Wisgerhof, 2015; www.verspreidingsatlas.nl). Volgens gegevens uit de ruimtelijke onderbouwing van Landgoed Bentwoud (2012) zijn geen strikt beschermde plantensoorten bekend uit de omgeving van het plangebied. Wel is uit de omgeving van het plangebied het voorkomen bekend van de beschermde soorten gewone dotterbloem (*Caltha palustris*) en zwanenbloem (*Butomus umbellatus*). Voor deze soorten, die onder het eerste, lichte, beschermingsregime van de Flora- en faunawet vallen, geldt een algemene vrijstelling voor het verstoren en/of aantasten van groeiplaatsen. Binnen het plangebied is er sprake van een intensief onderhouden en sterk door mensen beïnvloed milieu. Het

terrein rondom de woning bestaat uit een gecultiveerde tuin met tuinplanten. Het weiland en de geitenwei bestaat uit een soortenarme grasvegetatie. De oevers van de sloten zijn begroeid met een soortenarme ruigtevegetatie met soorten zoals grote brandnetel (*Urtica dioica*), liesgras (*Glyceria maxima*), ridderzuring (*Rumex obtusifolius*) en scherpe boterbloem (*Ranunculus acris*). Ook de kop van het plangebied bestaat hoofdzakelijk uit een grassige ruigtevegetatie. Van een stabiel ecosysteem is als zodanig geen sprake en bijzondere groeiplaatsen zijn niet aanwezig. Vanwege het ontbreken van geschikte groeiplaatsen, zoals natuurvriendelijke oevers of schrale bermen, worden er geen strikt beschermde vaatplanten verwacht binnen het plangebied.

3.3.2 Grondgebonden zoogdieren

In en in de directe omgeving van het plangebied kunnen verschillende algemeen voorkomende beschermde zoogdiersoorten voorkomen, zoals egel (*Erinaceus europaeus*), haas (*Lepus europaeus*), konijn (*Oryctolagus cuniculus*), mol (*Talpa europaea*), kleine marterachtigen en verschillende algemeen voorkomend soorten muizen en spitsmuizen (Broekhuizen *et al.*, 1992; Mostert & Willemsen, 2008). Voor deze soorten, die onder het eerste, lichte, beschermingsregime van de Flora- en faunawet vallen, geldt een algemene vrijstelling voor het verstoren en/of aantasten van vaste rust- en verblijfplaatsen.

Van de strikt beschermde zoogdiersoorten is uit de ruime omgeving van het plangebied het voorkomen bekend van bever (*Castor fiber*), noordse woelmuis (*Microtus oeconomus*), otter (*Lutra lutra*) en waterspitsmuis (*Neomys fodiens*) (Broekhuizen *et al.*, 1992; Mostert & Willemsen, 2008; Peerenboom *et al.*, 2008; Thissen *et al.*, 2009; Wisgerhof, 2015; www.telmee.nl).

Noordse woelmuis en waterspitsmuis leven in natte omstandigheden en zijn gevoelig voor concurrentie met andere (woel)muizensoorten. De noordse woelmuis wordt voornamelijk aangetroffen in natte terreinen, zoals rietland, drassige hooilanden, moeras en vochtige duinvalleien. De waterspitsmuis leeft in structuurrijke oevers langs schoon, niet te voedselrijk water met een goed ontwikkelde watervegetatie. Vanwege het ontbreken van dergelijk habitats, kan het voorkomen van deze soorten in het plangebied worden uitgesloten.

Op ruime afstand van het plangebied zijn waarnemingen bekend van otter. In 2014 werd een otter doodgereden op de A12 bij Gouda (bron: Natuurmonumenten); dit dier was waarschijnlijk afkomstig uit de Nieuwkoopse plassen. Het plangebied vormt geen onderdeel van het leefgebied van deze soort. Ook van bever zijn op ruime afstand van het plangebied waarnemingen bekend uit de spoorzone in Gouda (www.zoogdiervereniging.nl). De soort leeft in de overgangsgebieden van wateren en land, zoals moerassen en langs beken, rivieren en kanalen, waarbij de aanwezigheid van goed bereikbare bomen en struiken een vereiste is. Het plangebied bestaat uit intensief beheerd weiland en is deels verhard en bebouwd en daarmee ongeschikt voor

bever. Vanwege het ontbreken van geschikte habitats, kan het voorkomen van bever in het plangebied worden uitgesloten.

Op basis van de archiefgegevens en biotoopinschattingen tijdens het veldbezoek wordt het voorkomen van strikt beschermde grondgebonden zoogdiersoorten binnen het plangebied uitgesloten.

3.3.3 Vleermuizen

Vleermuizen zijn globaal in te delen in gebouwbewonende soorten en boombewonende soorten. Er zijn echter ook soorten die van beide elementen gebruik maken. Ook is er onderscheid te maken in zomer- en winterverblijfplaatsen van de verschillende soorten. Sommige soorten verblijven het gehele jaar in gebouwen (spouwmuren, achter gevelbetimmeringen en dergelijke) of bomen (in holten, achter de bast). Een groot aantal soorten, ook soorten die 's zomers in boomholten verblijven, overwintert echter weer in bunkers, grotten en kelders. Alle vleermuizen zijn strikt (tabel 3) beschermd door de Flora- en faunawet.

Volgens verspreidingsgegevens (Broekhuizen *et al.*, 1992; Limpens *et al.*, 1997; Mostert & Willemsen, 2008) komen in de omgeving van het plangebied verschillende soorten vleermuizen voor zoals gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), laatvlieger (*Eptesicus serotinus*), meervleermuis (*Myotis dasycneme*), rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*), ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*) en watervleermuis (*Myotis daubentonii*).

Van deze soorten zijn de rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis en watervleermuis overwegend boombewonende soorten en de gewone dwergvleermuis, laatvlieger en meervleermuis zijn overwegend gebouwbewonend.

Foerageergebied en vliegroute

Het plangebied is gezien het open karakter niet van bijzondere betekenis voor vleermuizen. Mogelijk heeft (een deel) van het plangebied een functie als foerageergebied voor minder kritische soorten, zoals de gewone dwergvleermuis. Het plangebied kan deze functie blijven vervullen en door de aanleg van extra beplanting kan de functie als foerageergebied zelfs verbeteren. Er zijn in het plangebied en de directe omgeving geen op- en doorgaande groene structuren die een functie kunnen hebben als vliegroute. Effecten op (essentieel) foerageergebied en vliegroutes worden dan ook uitgesloten. Wel dient bij de inrichting van het plangebied het gebruik van verlichting tot een minimum te worden beperkt en mag er geen lichtuitstraling plaatsvinden op het naastgelegen Bentwoud.

Verblijfplaatsen

Binnen het plangebied zijn diverse gebouwen aanwezig, in de vorm van een woonhuis en enkele schuren. Met name het woonhuis en de stenen schuur centraal in het plangebied vormen geschikte locaties voor gebouwbewonende soorten, zoals de gewone

dwergvleermuis. Deze gebouwen blijven echter gehandhaafd in de plannen. Ook de bomen binnen het plangebied blijven behouden. Daarnaast zijn de bomen binnen het plangebied over het algemeen beperkt van omvang en bevatten geen voor vleermuizen geschikte holtes. Aangezien er geen plannen zijn om gebouwen te slopen en/of bomen te kappen, worden effecten op verblijfplaatsen van vleermuizen uitgesloten.

3.3.4 Vogels

Tijdens het veldbezoek zijn in en om het plangebied onder andere de vogelsoorten houtduif (*Columba palumbus*), koolmees (*Parus major*), merel (*Turdus merula*) en winterkoning (*Troglodytes troglodytes*) gehoord en gezien. Alle vogels en dan specifiek hun verblijfplaatsen (nesten) zijn strikt beschermd in de Flora- en faunawet. Aantasting en verstoring van actief gebruikte nesten is niet toegestaan.

Daarnaast is van een aantal vogelsoorten de nesten en nestlocaties (verblijfplaatsen en leefgebied) het gehele jaar door beschermd (LNV, 2009).

Deze jaarrond beschermde vogelsoorten zijn onderverdeeld in vier categorieën:

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: steenuil (*Athene noctua*)).
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden (voorbeeld: huismus (*Passer domesticus*)).
3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders (voorbeeld kerkuil (*Tyto alba*) en slechtvalk (*Falco peregrinus*)).
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: buizerd (*Buteo buteo*)).

De vogels uit deze categorieën zijn meestal zeer honkvast of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar. Ook is er een lijst vogels aangewezen waarvan alleen bij effecten op populatieniveau maatregelen nodig zijn; de zogenaamde categorie 5.

Verschillende soorten roofvogels, zoals buizerd en sperwer (*Accipiter nisus*), broeden in bomen en bosjes langs wegen en watergangen, zoals het betreffende bosje. Broedplaatsen van deze soorten kunnen gezien de afwezigheid van horsten (nesten) in bomen worden uitgesloten. Ook zal het plangebied niet van essentieel belang zijn als foerageer- of rustgebied voor deze soorten.

Uit de omgeving van het plangebied is verder het voorkomen bekend van ransuil (*Asio otus*) en steenuil (Peereboom *et al.*, 2008; www.telmee.nl; www.vogelbescherming.nl). Tijdens het veldbezoek zijn in de gebouwen of in bomen rondom de bebouwing geen nesten of roestende individuen van deze soorten waargenomen. Ook zijn er geen sporen (kalksporen en braakballen) gevonden van deze soorten. Er zijn ook geen geschikte openingen in de bebouwing aanwezig die toegang zouden kunnen bieden tot nestholtes voor steenuil. Verder is het plangebied vanwege het intensieve en open

karakter en het beperkte aanbod van voedsel slechts van marginale kwaliteit als foerageergebied voor deze soorten. Vaste rust- en verblijfplaatsen van ransuil en steenuil binnen het plangebied kunnen worden uitgesloten.

Andere vogelsoorten waarvan het nest jaarrond is beschermd die op dergelijk locaties voor kunnen komen zijn de gebouwbewonende gierwaluw (*Apus apus*) en huismus. Omdat er in dit stadium nog geen plannen zijn voor het slopen en/of renoveren van de woning of andere voor deze soorten geschikte gebouwen of het grootschalig verwijderen van groene elementen, zijn er voor gierwaluw en huismus geen negatieve effecten te verwachten.

Het plangebied en de directe omgeving biedt geschikte leefgebied en nestlocaties voor diverse categorie 5-soorten. Aangezien in de omgeving voldoende alternatieve broedplaatsen aanwezig zijn voor deze categorie vogels zijn er geen omstandigheden aanwezig om deze vogels jaarrond te beschermen. Negatieve effecten op vogels uit de vijfde categorie worden dan ook niet verwacht indien rekening gehouden wordt met het broedseizoen (actieve broedplaatsen).

Er zijn geen nestplaatsen of andere vaste rust- en verblijfplaatsen van jaarrond beschermde vogelsoorten aangetroffen in het plangebied. Door de werkzaamheden uit te voeren buiten het broedseizoen kunnen effecten op strikt beschermde vogelsoorten worden uitgesloten.

Door ervoor te zorgen dat grondbulten tijdens de bouw niet steiler zijn dan 45 graden kan kolonisatie door oeverwaluw (*Riparia riparia*) worden voorkomen. Deze soort komt nu niet voor, en is in de toetsing voor effecten in het kader van het plan nu niet relevant.

3.3.5 Amfibieën

Het habitat van amfibieën is onder te verdelen in water- of voortplantingshabitat (vaak een poel, vijver of smalle watergang zonder grote vissen) en landhabitat (bosjes, struwelen e.d. en voor sommige soorten vergraafbaar zand).

Op basis van een eenmalig bezoek kan de aanwezigheid van algemene soorten zoals bruine kikker (*Rana temporaria*), gewone pad (*Bufo bufo*), kleine watersalamander (*Lissotriton vulgaris*) en middelste groene kikker (*Rana klepton esculenta*) niet worden uitgesloten. Verblijfplaatsen van algemeen voorkomende beschermde soorten van tabel 1 van de Flora- en faunawet mogen op basis van een algemene vrijstelling worden aangetast bij ruimtelijke ingrepen.

Naast de algemeen voorkomende beschermde soorten is uit de omgeving van het plangebied ook het voorkomen bekend van de strikt beschermde rugstreeppad (*Bufo calamita*) (Peereboom *et al.*, 2008; Creemers & Van Delft, 2009; www.ravon.nl). Voortplantingswater van rugstreeppad bestaat over het algemeen uit ondiepe snel opwarmende geïsoleerde watertjes, zoals tijdelijke plasjes bij bouwwerkzaamheden,

maar ook in ondiepe net geschoonde sloten kan voorplanting plaatsvinden van deze soorten. De watergang binnen het plangebied is ongeschikt voor rugstreeppad en andere strikt beschermde soorten amfibieën vanwege het voedselrijke water en het ontbreken van natuurlijke (ondiepe) oevers; de watergang is diep ingesneden, vrij gecultiveerd en weinig natuurlijk. Effecten op strikt beschermde amfibieënsoorten worden daarom niet verwacht.

3.3.6 Reptielen

Uit de omgeving van het plangebied is het voorkomen bekend van ringslang (Natrix natrix) (Peereboom *et al.*, 2008; Wisgerhof, 2015; www.ravon.nl). De meeste reptielensoorten houden zich met name op in geleidelijke overgangssituaties tussen natuurlijke biotopen in bos-, heide- en veengebieden (bijv. heide en/of heischrale graslanden in combinatie met bossen en/of kleine landschapselementen). De ringslang verblijft ook wel in waterrijke, natuurlijke gebieden. De watergang binnen het plangebied is sterk gecultiveerd en weinig natuurlijk (weinig oever- en waterbegroeiing). Er zijn daarmee geen geschikte situaties voor reptielen aanwezig in of in de directe omgeving van het plangebied. Op basis van de verspreidingsgegevens en de aanwezige biotopen wordt het voorkomen van strikt beschermde reptielensoorten in of direct aansluitend aan het plangebied uitgesloten.

3.3.7 Vissen

Uit de omgeving van het plangebied is het voorkomen bekend van de strikt beschermde vissoorten bittervoorn (*Rhodeus amarus*), grote modderkruiper (*Misgurnus fossilis*), kleine modderkruiper (*Cobitis taenia*) en rivierdonderpad (*Cottus perifretum*) (Peereboom *et al.*, 2008; www.vissenatlas.nl). De greppel/zinksloot valt grote delen van het jaar droog (mededeling eigenaar/Cumela Advies) en staat niet in verbinding met andere watergangen (de aanwezige pvc-buis voor afwatering heeft een te kleine diameter waardoor deze geheel is dichtgeslibt).

De enige soort die in droogvallende watergangen kan overleven is grote modderkruiper. Deze soort komt over het algemeen voor in watergangen met een uitbundige watervegetatie of geïsoleerde wateren met verlandingsvegetaties. Aangezien dergelijke situaties niet aanwezig zijn, wordt ook grote modderkruiper niet verwacht binnen het plangebied.

3.3.8 Insecten (vlinders, libellen, sprinkhanen) en overige soortengroepen

Slechts een beperkt aantal van de zeer soortenrijke groep van de insecten is beschermd. De habitateisen van beschermde soorten binnen deze groep zijn vaak zeer locatiespecifiek en gebonden aan zeer bijzondere biotopen en/of specifieke waardplanten. Dergelijke biotopen zijn in het plangebied niet aanwezig. Uit de omgeving is het voorkomen bekend van groene glazenmaker (*Aeshna viridis*) en platte schijfhoren (*Anisus vorticulus*) (www.groeneglazenmaker.nl). De groene glazenmaker is voor de voortplanting afhankelijk van krabbenscheervegetaties. Deze zijn in het plangebied en

de directe omgeving niet aangetroffen. Het voorkomen van de groene glazenmaker kan, anders dan incidenteel langsvliegende exemplaren, dan ook worden uitgesloten.

Ook andere strikt beschermde soorten mollusken en tweekleppigen kunnen worden uitgesloten in het plangebied. Uit de omgeving van het plangebied is het voorkomen bekend van de platte schijfhoren (*Anisus vorticulus*) (www.verspreidingsatlas.nl/S64600). Deze soort leeft in watergangen met een goed ontwikkelde (ondergedoken) watervegetatie. De te dempen greppel/zinksloot staat grote delen van het jaar droog. Het voorkomen van de platte schijfhoren wordt op basis van de huidige condities in de watergangen en het ontbreken van watervegetaties uitgesloten.

4 CONCLUSIE

Ten oosten van Benthuisen (gemeente Alphen aan den Rijn) is op een perceel aan de Hoogeveenseweg de uitbreiding van een agrarisch loonbedrijf voorzien op een weide en een klein geitenweitje. Voor deze werkzaamheden plaatsvinden, moeten de gevolgen voor beschermde natuurwaarden en de consequenties met betrekking tot de natuur wet- en regelgeving in beeld zijn gebracht.

4.1 GEBIEDSBESCHERMING

In het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 en de Ecologische Hoofdstructuur (Nationaal Natuur Netwerk) dient er getoetst te worden of de beoogde ontwikkelingen een negatieve invloed hebben op beschermde gebieden.

4.1.1 *Natuurbeschermingswet 1998*

Het plangebied te Benthuisen ligt op circa 4 kilometer ten zuidoosten van het Natura 2000-gebied 'De Wilck'. Het gecultiveerde plangebied heeft geen enkele relatie met dit Natura 2000-gebied. De beoogde werkzaamheden bestaan uit de beperkte uitbreiding van een agrarisch bedrijf in de vorm van nieuwbouw op een intensief gebruikt weiland en het verleggen van een watergang. De werkzaamheden en de uitbreiding zullen daarom slechts een lokaal effect hebben. Effecten van de werkzaamheden op de Natura 2000-gebieden kunnen worden uitgesloten.

4.1.2 *Ecologische hoofdstructuur / Nationaal Natuur Netwerk*

Het plangebied ligt niet in of direct nabij de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) / Nationaal Natuur Netwerk (NNN). Het dichtstbijzijnde EHS/NNN-gebieden, ligt op ruim 3 kilometer ten zuidoosten van het plangebied. De beoogde werkzaamheden bestaan uit de beperkte uitbreiding van een agrarisch bedrijf in de vorm van nieuwbouw op een intensief gebruikt weiland en het verleggen van een watergang en zullen daarom slechts een lokaal effect hebben. Door het uitvoeren van de werkzaamheden gaat geen oppervlakte aan EHS/NNN verloren. Gezien de afstand en de beperkte en lokale aard van de ingreep kunnen negatieve effecten op de EHS/NNN worden uitgesloten.

Het plangebied valt ook niet binnen een ander gebied dat planologisch is beschermd, zoals belangrijk weidevogelgebied of strategische reservering natuur. Ook liggen er binnen het plangebied geen karakteristieke landschapselementen. Door het uitvoeren van de werkzaamheden worden geen andere planologische beschermde gebieden of elementen aangetast.

4.2 SOORTENBESCHERMING

In het kader van de Flora- en faunawet dient te worden nagegaan of vaste rust- en verblijfsplaatsen of belangrijke onderdelen van leefgebied van soorten door de ingreep worden aangetast.

De mogelijk in het plangebied voorkomende soorten zoals gewone dotterbloem, zwanenbloem, egel, haas, konijn, mol, spitsmuizen en muizen, kleine marterachtigen, bruine kikker, gewone pad, kleine watersalamander en middelste groene kikker zijn beschermd volgens het lichte beschermingsregime van de Flora- en faunawet. Voor deze soorten geldt dat aantasting van vaste rust- en verblijfplaatsen op basis van een vrijstelling mogelijk is, zonder dat er sprake is van procedurele consequenties.

In eerste instantie werd het voorkomen van kleine modderkruiper niet op voorhand uitgesloten. Op basis van gegevens van Cumela Advies blijkt er geen verbinding te zijn met andere watergangen en blijkt de watergang/greppel een deel van het jaar droog te vallen, waardoor geen effecten op vissen worden verwacht als gevolg van de verplaatsing.

4.3 CONSEQUENTIES

Er zijn enkele voorwaarden om effecten op strikt beschermde soorten te voorkomen.

- De start van werkzaamheden dient buiten het broedseizoen van vogels (globaal half maart tot half juli) plaats te vinden om verstoring van broedvogels en het broedsucces te voorkomen. Alleen op basis van gericht onderzoek (naar broedende vogels), mag van deze voorwaarde worden afgeweken.
- Bij de inrichting van het plangebied dient het gebruik van verlichting tot een minimum te worden beperkt. Er dient gebruik te worden gemaakt van lage naar beneden gerichte verlichting, dat niet uitstraalt naar het naastgelegen Bentwoud.
- Op basis van de zorgplicht volgens artikel 2 van de Flora- en faunawet dient bij de uitvoering van de werkzaamheden voldoende zorg in acht te worden genomen voor de in het wild levende dieren en hun leefomgeving. Verstoring moet worden beperkt en dieren moeten de gelegenheid hebben om uit te wijken en mogen niet opzettelijk worden gedood. Dit kan door:
 - werkzaamheden, zoals het graven en verwijderen van begroeiing, starten buiten het voortplantingsseizoen (april - augustus) en het winter(slaap)seizoen (november - februari);
 - het beperken van verlichting tijdens de avonduren ten behoeve van vleermuizen en andere nachtdieren.

4.4 AANBEVELINGEN

Er is een tweetal aanbevelingen ten aanzien van soorten die nu niet worden verwacht, maar het plangebied tijdens de bouw kunnen koloniseren. Daarom worden maatregelen aanbevolen voor:

- Oeverwaluw: laat de helling van grondbulten tijdens de bouw niet steiler dan 45 graden.
- Rugstreeppad: Demp natte plekken, en beperkt braaklegging in de periode april tot oktober.

Verder zijn er vanuit een ecologisch oogpunt aanbevelingen te doen ten aanzien van de inrichting:

- Bij het aanplanten van bomen en struiken wordt aanbevolen om te kiezen voor inheemse bes- en bloemdragende struiken en planten als els, iep, eik, gelderse roos, sporkehout, inheemse vogelkers, lijsterbes, hazelaar, meidoorn, sleedoorn en wegedoorn.
- Het aanleggen van wat kleinschalige elementen, knotwilgen, takkenrillen en/of een hoogstamboomgaard rondom de nieuwbouw is positief voor alle in de omgeving levende vogels en zoogdieren.
- Langs de watergang kan een glooiende, natuurvriendelijke (plas/dras) oever worden gerealiseerd.
- Verder wordt aanbevolen om de nieuwbouw geschikt te maken voor vleermuizen door het aanbrengen van vleermuiskasten of 2,5 cm bij 5 cm brede open stootvoegen op minimaal 2,5 meter hoogte in bij voorkeur de zuidelijke spouwmuur (niet boven ramen en deuren) of een houten wand met een kierende plank.
- Ook kan worden gedacht aan het geschikt maken van de panden voor huismussen en gierzwaluwen door het aanbrengen van speciale neststenen in de muur (minimaal 3 meter hoog) of onder de dakrand, het vogelschroot een pan hoger te plaatsen en een nokpan 5 cm. over te laten steken (dakrand onder de pan ruw laten/maken).
- Indien wordt gekozen voor het aanplanten van een hoogstamboomgaard, kan ook een steenuilenkast worden opgehangen.

BIJLAGE 1 LITERATUURLIJST

Anonymus, 2012. Ruimtelijke onderbouwing ten behoeve van Landgoed Bentwoud Hoogeveenseweg 71 Benthuizen.

Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen, 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (redactie), 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna 9. Nationaal Historisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

Damen, G.A. & R.H. van Trigt. Ruimtelijke onderbouwing omgevingsvergunning. Realisatie ontsluitingsweg recreatief concentratiepunt Bentwoud. Anteagroup, Capelle aan den IJssel.

Limpens, H., K. Mosterd en W. Bongers, 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en ecologie. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Ministerie van LNV, 2009. Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep.

Mostert, K. & J. Willemsen, 2008. Werkatlas verspreiding zoogdieren in Zuid-Holland 2000-2008. Stichting Zoogdierenwerkgroep Zuid-Holland, Delft.

Oranjewoud, 2007. Golfbaan Bentwoud. Bijlagenrapport. Oranjewoud.

Peereboom, D., T. Okhuijsen-Schepman, J.J. van Suijlekom & A.J. Haarsma, 2008. Themarapport Natuur – Natuurwaarden in de Zuidplaspolder. E.C.O. Logisch, Nieuwerkerk aan den IJssel.

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, 2014. Soortenstandaard Kleine modderkruiper, *Cobitis taenia*.

Thissen, J.B.M., C. Achterberg & D. Bekker 2010. Verspreidingsonderzoek Nederlandse Zoogdieren VONZ 2009. Zoogdierverseniging, Nijmegen.

Wisgerhof, V.J., 2015. Milieukundige onderbouwing ecologie 'Bentwoud Waddinxveen'. Omgevingsdienst Midden-Holland.

Websites:

<http://geo.zuid-holland.nl/geo-loket/html/atlas.html?atlas=ehs>

www.groeneglazenmaker.nl

www.ravon.nl

www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/googlemapszoek2.aspx

www.telmee.nl
www.verspreidingsatlas.nl/planten
www.verspreidingsatlas.nl/S64600 (Anemoon Verspreidingsatlas weekdieren)
www.vissenatlas.nl
www.vleermuis.net
www.vogelbescherming.nl
www.zoogdiervereniging.nl